

<https://doi.org/10.22364/lviz.115.08>

ARHEOLOĢIJA BALTIJĀ 21. GS. SĀKUMĀ:
JAUNĀKIE PĒTĪJUMI, AKTUĀLĀS DISKUSIJAS
UN MŪSDIENU IZAICINĀJUMI. LATVIJAS
UNIVERSITĀTES 80. STARPTAUTISKĀS
ZINĀTNISKĀS KONFERENCES ARHEOLOĢIJAS
SEKCIJA

Elīna Guščika

Mg. hist., lektore, Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte

Latvijas Universitātes (LU) 80. starptautiskās zinātniskās konferences ietvaros 2022. gada 18. februārī notika Arheoloģijas sekcija, kuras nosaukums “Arheoloģija Baltijā 21. gs. sākumā: jaunākie pētījumi, aktuālās diskusijas un mūsdienu izaicinājumi” norāda arī galvenos apskatāmos jautājumus. Sekciju organizēja LU Vēstures un filozofijas fakultātes (VFF) Vēstures un arheoloģijas nodaļa, rīcībkomiteju veidoja fakultātes mācībspēki un zinātniskais personāls – Andris Šnē, Elīna Guščika, Mārcis Kalniņš, Vanda Visocka un Armands Vijups. Kovida pandēmijas noteikto ierobežojumu dēļ šis zinātniskais pasākums, tāpat kā ilgāku laiku arī viss fakultātes studiju process, norisa tiešsaistē.

Arheoloģijas sekcijai LU ikgadējās zinātniskās konferences ietvaros ir gandrīz divas desmitgades ilga vēsture. Pirmoreiz šāda sekcija tika rīkota LU 61. zinātniskajā konferencē 2003. gada 10. februārī Vēstures un filozofijas fakultātes profesoru Andreja Vaska un A. Vijupa vadībā. Sākotnēji tā norisinājās katru gadu, bet ar laiku – katru otro gadu. 2022. gadā Arheoloģijas sekcijā jau tradicionāli savus jaunākos atklājumus prezentēja gan LU VFF mācībspēki, zinātniskie darbinieki, doktoranti, doktora grāda pretendenti un nesenie maģistrantūras absolventi, gan arī uzaicinātie referenti no citām institūcijām Latvijā un ārvalstīs. LU konferences Arheoloģijas sekcija ir viens no veidiem, kā parādīt pašreiz nozīmīgākās fakultātē pētītās arheoloģijas tēmas. Ņemot vērā, ka daļa mērķauditorijas ir esošie un topošie studenti, tas ir arī veids, kā

atklāt šobrīd aktuālās tēmas un metodoloģiju gan Latvijas, gan plašākā Eiropas arheoloģijā, iezīmējot perspektīvas tālākiem pētījumiem. Starptautisku mērogu, iesaistot ārvalstu referentu dalību, Arheoloģijas sekcija ieguvusi pēdējo trīs konferenču laikā. Uzaicinātie ārvalstu referenti ir sadarbojušies ar LU VFF arheologiem dažādu tēmu izpētē un zinātnisko projektu realizācijā. Jāpiemin, ka šogad konferenci pirmo reizi noslēdza plenārreferāts, kas varētu kļūt par tradīciju nākamajās konferencēs. Kā pirmais plenārreferāta autors bija uzaicināts ilggadējais LU VFF profesors A. Vasks. Tieši viņš ir viens no arheoloģijas sekciju tradīcijas aizsācējiem LU konferencēs, bet vēl būtiskāk – profesors vairākas desmitgades fakultātē mācījis jaunus arheologus, kā arī daudzi šīs konferences dalībnieki ir viņa skolnieki.

Kopumā LU 80. starptautiskās zinātniskās konferences Arheoloģijas sekcijā attālināti piedalījās 17 referenti, prezentējot 15 ziņojumus. Referenti pamatā pārstāvēja Latviju, bet divi dalībnieki bija no ārvalstīm (Lietuvas un Vācijas). Konferenci vienlaikus pieslēdzās līdz pat 98 klausītājiem, taču viņu skaits visas dienas garumā varēja būt arī lielāks.

Konferences referāti bija sadalīti trīs tematiskās daļās. Pirmā daļa bija veltīta Latvijas aizvēstures arheoloģiskā materiāla interpretāciju jaunām perspektīvām, kas lielā mērā saistītas ar dabaszinātnēm un to pētniecisko metožu izmantošanu arheoloģijā. Referāti aptvēra visus aizvēstures posmus no akmens laikmeta līdz dzelzs laikmetam.

Apvienojot arheoloģiju un paleoģeogrāfiju, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes (ĢZZF) doktorants **Edijs Breijers** un LU Latvijas vēstures institūta (LVI) vadošais pētnieks **Valdis Bērziņš** prezentēja senās Ventspils lagūnas krasta līniju izmaiņu modeļus Ancilus ezera un Litorīnas jūras pastāvēšanas laikā (~8200. un 5600. g. p.m.ē.) un to pielietojumu lagūnas dienviddaļas krastu akmens laikmeta apdzīvotības pētniecībā. Izmantojot Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras (LĢIA) veiktās aerolāzerskenēšanas datus, ir izveidots digitālais virsmas modelis, kurā, lietojot automatizētu procesu un manuālo validāciju, identificēti reljefa veidojumi, kas atbilst seno lagūnas krastu dažādiem posmiem. Turklāt rezultātiem zināmu apstiprinājumu dod arī radioaktīvā oglekļa un optiski stimulētās luminiscences datējumi. Precīzā informācija par ūdenslīmeņa svārstībām un vides apstākļu izmaiņām šajā teritorijā paver iespēju pilnvērtīgi analizēt mezolīta un neolīta apdzīvotības dinamiku īpaši ar šī perioda apmetnēm un savrupatradumiem bagātajā Užavas, Ziru un Sārnavas

Latvijas Universitātes 80. starptautiskās zinātniskās konferences Arheoloģijas sekcijas plakāts (autors: M. Kalniņš)

Poster of the Archaeology Section of the 80th International Research Conference of the University of Latvia (author: M. Kalniņš)

apkārtņē, kā arī identificēt nākotnē arheoloģiski apzināmās un pētāmās vietas. E. Breijera un V. Bērziņa ziņojums demonstrēja daļu no LU LVI 2018.–2021. gadā realizētā Latvijas Zinātnes padomes finansētā projekta “Cilvēks dinamiskā ainavā: Latvijas piejūras smiltāju biogrāfija” rezultātiem.

Ģeotelpiskās analīzes aktualitāti arheoloģiskajos pētījumos rāda arī Latvijas Nacionālās kultūras mantojums pārvaldes (NKMP) speciālista **Jāņa Meinerta** referāts par Āraišu mikroreģiona dzelzs laikmeta otrās puses (5.–12. gs.) arheoloģiskās ainavas rekonstrukcijas iespējām. Referātā galvenā uzmanība veltīta Jāņa Apala plaši pētītās Āraišu ezermitnes (ezerpils) apdzīvotības periodam, aplūkojot arheoloģiskā materiāla analīzes iespējas ainavas kontekstā. Šāda veida pētījumos liela nozīme ir ne vien konkrētā mikroreģiona arheoloģisko liecību apzināšanai, bet arī paleoekoloģiskajiem pētījumiem, kas sniedz informāciju par klimata un vides raksturu apskatāmajā laikā. Āraišu ezera nogulumu izpēti veicis paleoekologs, LU ĢZZF profesors

Normunds Stivriņš. Dažāda veida arheoloģisko un paleoekoloģisko datu savietošanas un analīzes rezultātā arheoloģiskajām senvietām piešķirta funkcionāla nozīme, modelēta mikroreģiona iekšējā telpiskā struktūra, tās dinamika un mikroreģiona robežas. Savukārt, izmantojot LĢIA aerolāzerskenēšanas datus, analizēta vietu pārredzamība gan no ezermitnes, gan plašākā ainavā, tādā veidā atklājot arī telpas organizācijas simboliskos aspektus. Prezentētais pētījums ir daļa no J. Meirerta 2021. gadā LU VFF aizstāvētā maģistra darba.

LU VFF doktora grāda pretendente un zinātniskā asistente **Vanda Visocka** referēja par Austrumbaltijas reģionā atklātās agrā bronzas laikmeta (1800.–1100. g. p.m.ē.) keramikas izpētes iespējām un problēmām. Agrais bronzas laikmets Austrumbaltijā līdz šim ir salīdzinoši maz pētīts laikposms, un tieši keramika kā daudzskaitlīgākā atradumu grupa var sniegt nozīmīgu informāciju par perioda apdzīvotības struktūru un raksturu. Kopumā apskatāmajā periodā Austrumbaltijā tiek izdalīta Lubānas tipa keramika, pēc-auklas keramika un ar svītrām iegriezta keramika. V. Visocka savā pētījumā iezīmē gan šo keramikas veidu datēšanas, gan izplatības problemātiku. Visi šie jautājumi lielā mērā skatīti arī saistībā ar keramikas izgatavošanas tendencēm Austrumbaltijā, atklājot dažādu izpētes metožu (piemēram, veidmasas analīzi ar plānslipējuma tehniku u. c.) nozīmi.

Divos prezentētajos pētījumos viena no galvenajām izpētes metodēm bija dzelzs laikmeta osteoloģiskā materiāla analīze un interpretācija apbedījumu vietu un apbedīšanas tradīciju kontekstā. LU VFF doktora grāda pretendente un LU LVI zinātniskā asistente **Aija Ērkšķe** pievērsās cilvēka bioarheoloģijai, pētot nepieaugušos individuus (līdz 17–19 gadiem) kopapbedījumos Latvijas teritorijas vidējā un vēl dzelzs laikmeta (5.–12. gs.) kapulaukos. Kopumā pēc kaulu materiāla un citām arheoloģiskām liecībām ir identificēti 64 nepieauguši indivīdi, kas apbedīti vienā kapā ar vēl kādu mirušo. Veiktās daudzpusīgās analīzes gaitā izsekota to izplatība dažādu etnokulturālo grupu apbedījumu vietās, veikta korelācija starp nepieaugušā indivīda vecuma grupu, dzimti un apbedījuma veidu, kā arī sniegta interpretācija par kopapbedījumu sociālo un praktisko nozīmi.

Savukārt LU VFF doktorants un LU LVI zinātniskais asistents **Eduards Plankājs** pievērsās zooarheoloģijai, skatot vēl dzelzs laikmeta (9.–12. gs.) suņu paleopatoloģijas un traumas Latvijas arheoloģiskajā materiālā, pamatā koncentrējoties uz apbedījumiem. Veikta gan vizuāla dzīvnieku kaulu un zobu izpēte, gan osteoloģiskā materiāla

stabilo izotopu analīzes. Pētniecības gaitā ir konstatētas dažādas suņu zobu sistēmas, mugurkaula un ekstremitāšu patoloģijas, taču stabilo izotopu analīzes liecina, ka kopā ar cilvēku apbedītie suņi bija pieauguši indivīdi, kas lietojuši augstvērtīgu uzturu, un to nāves cēlonis bijušas nevis kaulu sistēmas patoloģiju izraisītās slimības, bet gan cilvēku veiktās darbības bērū rituāla laikā.

Konferences otrā daļa bija veltīta jaunākajiem arheoloģiskajiem pētījumiem vairākos Latvijas dzelzs laikmeta un vēsturisko laiku pieminekļos, kā arī šī perioda arheoloģiskā materiāla analīzei.

Arheologs **Artūrs Tomsons**, pārstāvējot LU Humanitāro zinātņu fakultāti, sniedza pārskatu par 2019.–2021. gadā veiktajiem izrakumiem Vecrīgā saistībā ar plānotajiem celtniecības darbiem. Zemes gabalā Kalēju ielā 64/66 pētīts 18. gs. aizbērtās Rīdzenes labais krasts, daļēji iesniedzoties arī upes gultnē. Par 16. un 17. gs. upes krasta nostiprinājumiem, norisēm krastmalā un plašākā apkārtnē liecina ne vien konstrukciju un senlietu atradumi, bet arī veiktie grunts paraugu paleobotāniskie pētījumi LU ĢZZF paleobotāniķes Aijas Ceriņas vadībā, kā arī LU LVI pētnieka Māra Zundes uzsāktā koksnes paraugu dendro-hronoloģiskā datēšana. Savukārt zemes gabalā Vecpilsētas ielā 19 tika konstatētas 14.–15. gs. koka apbūves paliekas un daudzveidīgs ar zvejniecību saistīts materiāls.

Par jaunākajiem arheoloģiskajiem darbiem Rīgā referēja arī LU VFF pētnieks un doktora grāda pretendents **Mārcis Kalniņš** un **Vanda Visocka**, prezentējot 2021. gada atklājumus Ķīšezera (Bulduru) pilskalnā. Pētniekiem tas zināms kopš 20. gs. vidus, 1986. gadā Alda Pravorņa vadībā notikuši arī pārbaudes izrakumi, tomēr vietas apdzīvotības intensitāte, raksturs un hronoloģija joprojām bija neskaidra. Lai to noskaidrotu, 2021. gadā pilskalna plakumā veikti zondējumi un kultūrslāņa paraugu fosfātu analīzes, kā arī arheoloģiskie izrakumi, viens skatrakums izpētīts arī pilskalna austrumu pakājē. Neskatoties uz plašajiem jaunāko laiku saimnieciskās darbības rezultātā veiktajiem postījumiem, atklātas gan dzelzs laikmeta beigu (11.–12. gs.) vai viduslaiku sākuma (13.–14. gs.), gan 16. un 17. gs. liecības; iespējams, apdzīvotība šeit bijusi arī agrāk. Atklājumi ļauj izdarīt tālākus secinājumus par atšķirīgo vietas funkciju dažādos laika periodos un tās nozīmi plašākā reģionālā kontekstā. Jāpiemin, ka Ķīšezera pilskalna izpēte 2021. gadā vienlaikus daļēji bija arī LU VFF studentu arheoloģiskā prakse.

Saistībā ar Rīgas arheoloģiju NKMP pārstāve **Gunta Deģe** referēja par rotām pilsētas 13.–15. gs. arheoloģiskajā materiālā. Referātā

apkopotas un analizētas gan Rīgas apbedījumu vietās, gan pilsētas kultūrlānī iegūtās rotas, to raksturīgākie veidi, formas, izgatavošanas materiāli, hronoloģiskās atšķirības un analogijas. Tā kā viduslaiku Rīga bija etnokulturāli daudzveidīga pilsēta, arī arheoloģiskais materiāls rāda daudz ietekmju no dažādiem reģioniem, iezīmējot tālākas perspektīvas rotu analizē. Šis pētījums ir daļa no G. Deģes LU VFF 2020. gadā aizstāvētā maģistra darba.

Daļu no sava 2022. gada sākumā LU VFF aizstāvētā maģistra darba prezentēja arī pašreizējā LU ĢZZF magistrantūras studente un Latvijas Nacionālā vēstures muzeja (LNVM) Etnogrāfijas nodaļas pētniece **Gundega Skagale**. Referāts bija veltīts līdz šim maz pētītiem arheoloģiskiem objektiem – laukakmeņu grupām kā kulta vietām dzelzs laikmeta otrajā pusē un viduslaikos (5.–16. gs.), savienojot arheoloģiju, ģeoloģiju un folkloristiku. Pētījumā veikta iespējamo kultakmeņu izvietojuma analīze gan kapulauku vai dzīvesvietu iekšējās telpiskās organizācijas un atklāto arheoloģisko liecību kontekstā, gan apkārtējā ainavā. Tā kā kulta vietu specifiskā rakstura dēļ arheoloģiskās un ģeoloģiskās izpētes metodes ne vienmēr var sniegt pilnvērtīgu informāciju, liela uzmanība pievērsta arī naratīvo avotu (teiku un nostāstu) izpētei.

LU LVI pētnieks **Rūdolfs Brūzis** referātā aplūkoja Tukuma novada ziemeļu daļas etniskās piederības jautājumu pamatā dzelzs laikmeta beigu posmā un vēsturiskajos laikos (9.–17. gs.). Šī apkārtnē līdz šim ir reti saistījusi arheologu uzmanību, jo tajā fiksēts salīdzinoši nedomāts arheoloģisko vietu un atradumu, līdz ar to arī diskusija par vietas etnisko vēsturi ir izpalikusi. R. Brūzis pētījumā ir apkopojis un analizējis apskatāmās teritorijas arheoloģiskās liecības, sasaistot tās ar rakstītajos avotos atrodamo informāciju par dažādu etnokulturālu kopienu – kuršu, Baltijas somu un vāciešu – klātbūtni reģionā. Tāpat nozīmīga loma etniskās situācijas izpētē pievērsta toponīmu un mājvārdu etimoloģijas analīzei.

Trešā konferences daļa pamatā bija veltīta arheoloģijas teorētiskajiem aspektiem, tostarp arheoloģijas un citu nozaru saskarsmei un arheoloģijas un arheoloģiskā mantojuma nozīmei sabiedrībā. Tāpat savus pētījumus prezentēja ārvalstu zinātnieki, sniedzot jaunu, arī Latvijas arheoloģiskā materiāla analizē nozīmīgu informāciju un daloties ar savu pieredzi dažādu izpētes metožu pielietošanā arheoloģijas zinātnē.

LU VFF asociētais profesors **Andris Šnē** runāja par arheoloģijas lomu un vietu mūsdienu zinātnes un izglītības sistēmā. Arheoloģijas

zinātnē arvien lielāka loma tiek piešķirta dažādām starpdisciplinārām pieejām un metodēm, aktualizējot jautājumu par arheoloģijas piederību kādai konkrētai zinātņu nozarei un arheologa profesijas klasifikāciju. Referātā tika analizēti normatīvie akti, kas noteikuši arheoloģijas zinātnes klasifikāciju un ietekmējuši tās lomu izglītības sistēmā Latvijā, kā arī iezīmētas tālākās attīstības perspektīvas, izstrādājot arheologa profesijas standartu u. c. Tēma īpaši aktuāla ir saistībā ar pašlaik notiekošo LU VFF bakalaura un maģistra studiju programmas modernizāciju, tostarp atbilstoši saturam pārdēvējot tās par vēstures un arheoloģijas studiju programmām. Arī arheoloģijas tematikas iekļaušanai pamatskolas un vidusskolas izglītības saturā tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība, tomēr, kā norādīja A. Šnē, Latvijā jaunajā kompetenču izglītībā balstītajā mācību programmā arheoloģijai atvēlēta pakārtota loma. Visvairāk neskaidrību ir par vidusskolas mācību saturu, jo vidējā izglītības līmenī vēsture apvienota vienā priekšmetā ar sociālajām zinībām. Tieši ar skolu programmas reformu saistītie jautājumi izraisīja visplašākās diskusijas, paužot pārdomas un šaubas, vai jaunās programmas ietvaros būs iespējams skolēniem sniegt pietiekamas zināšanas par arheoloģiju, kas mūsdienās aptver tik plašu pētniecisko tēmu, metožu un interpretāciju klāstu.

Viens referāts bija veltīts numismātikai – LNVM Numismātikas nodaļas pētnieks **Mārtiņš Vāveris** deva ieskatu 1919. gada rudenī LU Filoloģijas un filozofijas fakultātē izveidotā LU Mākslas kabineta monētu kolekcijā. 20. gs. 20. gados LU Mākslas kabinets kļuva par nozīmīgu kultūrvēsturisko priekšmetu krātuvi un mācību vietu Latvijā; citstarp tajā bija uzkrātas 624 antīkās un vēlāku periodu monētas. M. Vāveris apskatīja gan šīs numismātiskās kolekcijas izveidi, gan tās tālāko likteni pēc kabineta slēgšanas 1957. gadā.

Pievērsoties plašākam reģionālajam kontekstam, pētījumus prezentēja divi ārvalstu zinātnieki. Lietuvas pētnieks **Tomass Rimkus** (*Tomas Rimkus*), kurš pārstāv Klaipēdas Universitātes Baltijas reģiona vēstures un arheoloģijas institūtu (*Klaipėdos universitetas Baltijos reģiono istorijos ir archeologijos institutas*), referēja par Dienvidlietuvā Kalvu (*Kalviai*) ezera apkārtnē 2020. gadā veiktajiem arheoloģiskajiem darbiem akmens laikmetā (~11 000.–2200. g. p.m.ē.) apdzīvotajās vietās. Pētījumi notikuši saistībā ar Polijas–Lietuvas gāzes vada rekonstrukciju. Referātā tika ne vien apskatīts jaunāko arheoloģisko atradumu klāsts, bet, izmantojot paleoekoloģiskos datus un ainavu arheoloģijas pieejas, raksturota mednieku-zvejnieku-vācēju sabiedrību

mijiedarbība ar mainīgo vidi. Pētījums nozīmīgs arī Latvijas arheoloģiskā materiāla izpētē, jo dažādos akmens laikmeta posmos mūsdienu Latvijas un Lietuvas teritorija iekļaujas vienu un to pašu arheoloģisko kultūru izplatības areālos, piemēram, Kalvu ezera apkārtnē atklātās Svidru kultūras un Narvas kultūras izplatības areālā.

Savukārt Vācijas arheoloģe **Ronja Lau** (*Ronja Lau*), kura pārstāv Rūras Universitātes Bohumā Arheoloģijas institūtu (*Ruhr-Universität-Bochum, Institut für Archäologische Wissenschaften*), referēja par Slovēnijā Halštates perioda (800.–400. g. p.m.ē.) apbedījumos iegūto tekstilšķiedru analīzi. Referātā tika aplūkotas arī Latvijas arheoloģiskā materiāla analīzē nozīmīgas metodes, kas ļauj pētīt ne vien saglabājušos tekstiliju paraugus, bet arī pie metāla senlietām mineralizētās auduma paliekas. Pētījums ir daļa no R. Lau maģistra darba.

Konferences noslēguma plenārreferātā LU VFF ilggadējais profesors, LU LVI vadošais pētnieks **Andrejs Vasks** sniedza jaunu skatu uz vēlā bronzas laikmeta un senākā dzelzs laikmeta (1100. g. p.m.ē. – 1. g. m.ē.) bronzas riņķiem, kas līdz šim tika uzskatīti par savdabīgu aproču veidu. Analizējot šo priekšmetu apdari un iespējamās nolietojuma pazīmes, tika secināts, ka tikai atsevišķos gadījumos bronzas riņķi varētu būt izmantoti kā aproces, liekot meklēt jaunu šīs priekšmetu grupas nozīmi un funkciju. Referātā izvirzīts pieņēmums, ka bronzas riņķi pamatā bija nevis rota, bet gan lietņi, kas kalpoja, piemēram, bronzas kā izejmateriāla vieglākai pārvadāšanai. Šāds veselais priekšmetu grupas funkcijas pārvērtējums ir būtisks, jo liek pārskatīt arī bronzas un senākā dzelzs laikmeta metalurģijas un maiņas sakaru rekonstrukcijas, iezīmējot jaunu perspektīvu šo laikmetu izpētē.¹

Kopumā LU 80. starptautiskās zinātniskās konferences Arheoloģijas sekcijā tika aplūkotas daudzveidīgas gan Latvijā, gan plašākā Eiropas kontekstā aktuālas tēmas. A. Šnē referātā pieminēja daļu arheologa Kristiana Kristiansena (*Kristian Kristiansen*) uz mūsdienām attiecināto trešo zinātnisko revolūciju arheoloģijas jomā, ko raksturo nemitīgi pieaugošais datu apjoms, kā arī kvantitatīvās modelēšanas un dabaszinātņu metožu nozīmes būtisks pieaugums. Konferences referāti uzskatāmi rāda šo tendenci arī Latvijas arheoloģijas zinātnē. Dabaszinātņu nozīme izpaužas gan ekofaktiem pastiprināti pievērstajā uzmanībā, gan arī dažādo dabaszinātņu metožu izmantošanā artefaktu

¹ Skatīt A. Vaska rakstu “Late Bronze and Pre-Roman Iron Age bronze rings – jewellery or ingots?” šajā žurnāla numurā, kur izvēsta referāta tēma.

izpētē. Liela uzmanība tiek veltīta arheoloģisko liecību ģeotelpiskai analīzei, īpaši plašākā ainavas un vides kontekstā, kur apjomīgā materiāla analīzē svarīga loma ir ģeotelpiskām informācijas sistēmām. Tāpat neizpalika etniskās vēstures pētījumi, kā arī dažādu arheoloģisko priekšmetu un to grupu klasifikācijas, hronoloģijas un nozīmes jautājumi. Prezentētie pētījumi papildina līdzšinējos priekšstatus par dažādiem apdzīvotības, sadzīves, apbedīšanas u. c. aspektiem, nākotnē, iespējams, palīdzot risināt arī plašākas tēmas. Svarīgi, ka konferencē tika akcentēti arī būtiskie jautājumi par arheoloģijas lomu sabiedrībā un izglītības sistēmā, kas vistiešākā mērā ir saistīti ar arheoloģijas zinātnes nākotni Latvijā. Iepazīties ar konferences referātu kopsavilkumiem var elektroniski publicētajā krājumā.²

Nākamā LU VFF Vēstures un arheoloģijas nodaļas organizētā arheoloģijai veltītā sekcija paredzēta LU 82. starptautiskās zinātniskās konferences ietvaros 2024. gada pavasarī.

ARCHAEOLOGY IN THE BALTIC IN THE EARLY
21ST CENTURY: LATEST RESEARCH, TOPICAL DISCUSSIONS,
AND PRESENT CHALLENGES. ARCHAEOLOGY SECTION
OF THE 80TH INTERNATIONAL RESEARCH CONFERENCE
OF THE UNIVERSITY OF LATVIA

Summary

The Archaeology Section of the 80th International Scientific Conference of the University of Latvia (UL) “Archaeology in the Baltic in the Early 21st Century: Latest Research, Topical Discussions, and Present Challenges” was held online on 18 February 2022. The Archaeology Section of the conference was organised by the UL Department of History and Archaeology of the Faculty of History and Philosophy (organisers: A. Šnē, E. Guščika, M. Kalniņš, V. Visocka, A. Vijups).

The Archaeology Section held during the annual research conference of the UL has a history of almost two decades. The first such section was organised on 10 February 2003, under the chairmanship of professors Andrejs Vasks and Armands Vijups. Initially, the Archaeology Section was held annually, but over

² Šnē, Andris, Guščika, Elina, Kalniņš, Mārcis, Visocka, Vanda (sast.) (2022). *Arheoloģija Baltijā 21. gs. sākumā: jaunākie pētījumi, aktuālās diskusijas un mūsdienu izaicinājumi. Latvijas Universitātes 80. starptautiskās zinātniskās konferences Arheoloģijas sekcijas referātu kopsavilkumi*. Rīga: LU Vēstures un filozofijas fakultāte. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/57008>

time it started to take place every second year. In 2022, 17 speakers participated in the Archaeology Section presenting 15 papers. The speakers represented the Faculty of History and Philosophy of the UL – researchers, PhD students, PhD candidates, and recent graduates of the Master's programme, as well as speakers invited from other institutions in Latvia and abroad (Lithuania, Germany).

Presentations of the Archaeology Section of the 80th International Scientific Conference of the UL dealt with a wide range of topics covering both pre-historic and historical archaeology. The increased importance of natural sciences was reflected by the focus on ecofacts – human bioarchaeology (A. Ērkšķe), zooarchaeology (E. Plankājs), as well as application of various methods of natural sciences in the study of artefacts – ceramics (V. Visocka), textile (R. Lau). The topical issue is geospatial analysis of archaeological material, especially in the context of landscape and environment (E. Breijers, V. Bērziņš, J. Meinerts, G. Skagale, T. Rimkus), where geospatial information systems play a crucial role. The findings of research into ethnic history (R. Brūzis) as well as issues of classification, chronology, and function of various artefacts were also presented (G. Deģe). Two papers reported on the latest archaeological excavations in Riga (A. Tomsons, M. Kalniņš, and V. Visocka). One paper focused on theoretical questions of the role of archaeology and archaeological heritage in society, especially in the education system (A. Šnē). This year, for the first time, the conference was supplemented with a plenary lecture. The first author of the plenary lecture was A. Vasks, giving a new perspective on studies of Bronze Age and Pre-Roman Iron Age. Summaries of the conference papers are available in electronic format.

© 2022 Elina Guščika.

Latvijas Universitāte

Raksts publicēts brīvpieejā

saskaņā ar Creative Commons

Attiecinājuma-Nekomerciāls 4.0 Starptautisko

licenci (CC BY-NC 4.0)

This is an open access article licensed

under the Creative Commons Attribution 4.0

International License (CC BY-NC 4.0)

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).